

**HALK SAĞLIĞI UZMANLARI DERNEĞİ
(HASUDER)
YENİ KORONAVİRÜS (COVID-19)
HAFTALIK HABER POSTASI (18.05.2020)**

HALK SAĞLIĞI UZMANLARI DERNEĞİ (HASUDER)
YENİ KORONAVİRÜS (COVID-19) HABER POSTASI (18.05.2020)

Kesin Olgu*: Türkiye (149.435) Dünya (4.525.497) **Ölüm*:** Türkiye (4.140) Dünya (307.395)

*17 Mayıs 2020 itibarıyla açıklanan verilerdir.

Haftanın HASUDER Önerisi

Gençlerin bayramında COVID-19 mücadele sorumluluğu...

Bütün gençlerin Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramlarını en içten dileklerimizle kutluyoruz.

Şimdiye kadar pandemi mücadelesine yaptıkları katkıların artarak sürmesini diliyoruz.

*COVID-19 dünya için pandemi olma özelliğini sürdürmektedir.
Koruyucu önlemler kararlı bir şekilde sürdürülmelidir.*

#EYıkama

#FizikselMesafe

#DoğruMaskeKullanımı

HAYAT KURTARIR !

İçindekiler

Dünyadan Haberler	2
DSÖ Durum Raporlarında Öne Çıkanlar (10-17 Mayıs 2020) WHO Situation Reports	2
ABD Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri (CDC)	4
Avrupa Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezi (European Center for Disease Control and Prevention, ECDC)	6
Amerikan Gıda ve İlaç Dairesi (U.S. Food and Drug Administration, FDA)	6
Türkiye'den Haberler	6
T.C. Cumhurbaşkanlığı	8
T.C. Sağlık Bakanlığı	9
T.C. İçişleri Bakanlığı	10
T.C. Dışişleri Bakanlığı	11
T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı	11

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı	11
T.C. Adalet Bakanlığı	12
T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı	12
T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı	12
T.C. Milli Eğitim Bakanlığı	12
T.C. Milli Savunma Bakanlığı	12
T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	13
Diyanet İşleri Başkanlığı	13
Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları (TCDD)	13
Yükseköğretim Kurulu (YÖK)	13
Türk Tabipleri Birliği (TTB)	13
İstanbul Tabip Odası (İTO)	14
Ankara Tabip Odası (ATO)	14
İzmir Tabip Odası	14
Türk Eczacıları Birliği (TEB)	15
Türk Toraks Derneği (TTD)	15
Türk Klinik Mikrobiyoloji ve Enfeksiyon Hastalıkları Derneği (KLİMİK)	15
Aile Hekimleri Dernekleri Federasyonu (AHEF)	15
Türkiye Psikiyatri Derneği (TPD)	16
HASUDER'den Haberler	16
Okuma Önerisi	16

Dünyadan Haberler

DSÖ Durum Raporlarında Öne Çıkanlar (10-17 Mayıs 2020) [WHO Situation Reports](#)

- “[İnsanda COVID-19 Enfeksiyonu Sürveyans Stratejileri](#)” başlıklı yeni bir rehber yayımlandı (10.05.2020).
- “[COVID-19’da Kişilerin İzlemi](#)” başlıklı yeni bir rehber yayımlandı (10.05.2020). Sistemik olarak uygulanması durumunda, bu rehber ile COVID-19’un ve diğer enfeksiyon hastalıklarının iletim zincirlerinin kırılacağı öngörülmektedir.
- DSÖ, Acil Sağlık Ekipleri (EMTs), Küresel Salgın Uyarısı ve Müdahale Ağı (GOARN), Risk İletişimi ve Toplum Anlaşması (RCCE) çalışmaları ile ilgili bir partner koordinasyon güncellemesi getiriyor (10.05.2020).
- “[Okullarda COVID-19 ile İlgili Halk Sağlığı Önlemleri Değerlendirmesi](#)” başlıklı yeni bir rehber yayımlandı (10.05.2020). Bundan önceki rehber olan [Halk Sağlığı ve Sosyal Önlemler Düzenlemesi](#), 15 Nisan 2020’de yayımlanmıştı.
- [Tütün Kullanımı ve COVID-19 hakkında](#) bir açıklama yayımlandı (11.05.2020).
  - Tütün kullanımının pek çok solunum yolu hastalığı için risk faktörü olduğu ve bu hastalıkların şiddetini artırdığı bilinmektedir.
  - Halk Sağlığı uzmanları tarafından yapılan, DSÖ tarafından gözden geçirilen derlemeye göre, tütün kullananlar, kullanmayanlara kıyasla, COVID-19 ile çok daha şiddetli bir enfeksiyon geçirmektedirler.

- Genel Direktör Dr. Tedros [medya brifinginde](#), halk sağlığının ve sosyal önlemlerin yavaş ve istikrarlı bir şekilde kaldırılması çağrısında bulundu (11.05.2020).
- “[COVID-19’da Halk Sağlığının ve Sosyal Önlemlerin Düzenlenmesinde Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar](#)” başlıklı rehber güncellendi (12.05.2020). Güncelleme kapsamında [Halk Sağlığını ve Sosyal Önlemleri Düzenlemek için Halk Sağlığı Kriterleri](#) eklendi.
- [Dünya Sağlık İstatistikleri 2020](#) yayımlandı. Buna göre; COVID-19 salgını önemli ölçüde yaşam kaybına neden oluyor, geçim kaynaklarını aksatıyor, sağlık ve küresel sürdürülebilir kalkınma hedeflerine doğru ilerlemedeki son gelişmeleri tehdit ediyor (13.05.2020). [Burada](#)
- Lesotho Krallığı ilk COVID-19 vakasını bildirdi (13.05.2020). (Lesotho Krallığı Afrika kıtasının güneyinde yer alan bir ülkedir).
- Koronavirüs hastalığının (COVID-19) vaka tanımını karşılayan hastaların klinik örneklerinin test edilmesinde [Laboratuvar Biyogüvenliği](#) konulu bir ara rehber yayımlandı (13.05.2020).
- DSÖ Genel Direktörü Dr. Tedros 13 Mayıs 2020’deki [medya brifinginde](#), COVID-19 gibi salgınlara karşı en iyi savunmayı yapabilmek için tüm ülkelerin güçlü sağlık sistemlerine ve birinci basamak sağlık hizmetlerine yatırım yapma ihtiyacı olduğunu altını çizdi.
- DSÖ, [DSÖ Akademisi ve DSÖ Bilgi Mobil Uygulamalarını](#) lansmanını yaptı (13.05.2020). DSÖ Akademi uygulaması COVID-19 sırasında sağlık çalışanlarını desteklemek için tasarlanmış iken DSÖ Bilgi uygulaması son haberlere ve gelişmelere gerçek zamanlı mobil erişim sağlayacaktır.
- UNODC, WHO, UNAIDS ve OHCHR, siyasetlerin dikkatini çekmek için, “[Cezaevlerinde COVID-19 hakkında ortak bir açıklama](#)” yaptı (13.05.2020).
- DSÖ Güney-Doğu Asya Bölge Direktörü Dr. Poonam Khetrapal Singh, bölgedeki ülkeleri halk sağlığı önlemlerini ve sosyal önlemleri kademeli bir şekilde kaldırmaya çağırırdı (15.05.2020).
  - [Yerel epidemiyoloji, COVID-19 dünyasında “yeni normal” eylemine odaklanarak rehberlik etmelidir.](#)
- DSÖ Avrupa Bölge Direktörü Dr Hans Henri P. Kluge, “Bugünkü davranışımız pandemi için rotayı belirleyecek” söylemini vurguladı ve [uygun pandemik müdahale önlemlerinin planlanması konusunda bilgilenecek için davranışsal görüşlerin ne kadar değerli olduğunu](#) altını çizdi. (14.05.2020)
- BM COVID-19 ve akıl sağlığı ile ilgili [politika özeti](#), [akıl sağlığı krizini önlemek için önemli yatırımlara ihtiyaç olduğu konusunda](#) uyarıyor (14.05.2020).
  - Raporlar halihazırda birçok ülkede depresyon ve anksiyete belirtilerinde bir artışa işaret ediyor.
- DSÖ, Multisistem İnflamatuvar Sendrom ile yoğun bakım ünitelerine yatışı gereken çocuk ve gençlerin raporlanmasını göz önünde bulundurarak, “[Çocuklarda ve Adölesanlarda COVID-19 ile Multisistem İnflamatuvar Sendrom](#)” başlıklı yeni bir bilimsel özet yayımladı (15.05.2020).
- DSÖ, “[COVID-19’da Çevresel Yüzeylerin Temizlenmesi ve Dezenfeksiyonu](#)” başlıklı yeni bir rehber yayımladı (16.05.2020). Rehber, temizlik ve dezenfeksiyon politikalarını ve standart işletme prosedürlerini geliştiren ve uygulayan sağlık profesyonelleri, halk sağlığı profesyonelleri ve sağlık yetkilileri için tasarlanmıştır.
- DSÖ ve UNICEF, “[COVID-19 pandemisinde bağışıklık ile ilgili sıkça sorulan sorular](#)” ile ilgili bir doküman yayımladı (15.05.2020). Bu doküman, DSÖ tarafından 26 Mart 2020 tarihinde yayımlanan “[COVID-19 salgını sırasında aşılama faaliyetleri için DSÖ Rehber İlkeleri](#)” ile birlikte değerlendirilmektedir.
- Başkanlar, Kosta Rika’dan Carlos Alvarado Quesada ve Şili’den Sebastián Piñera, COVID-19’a karşı etkili aşılar, ilaçlara ve diğer sağlık ürünlerine erişim engellerini kaldırmayı amaçlayan [bir teknoloji platformundaki ilerlemeyi duyurmak](#) üzere [15 Mayıs’taki DSÖ Genel Müdürü Dr. Tedros’un beyan ettiği fikre](#) katıldı.
  - 29 Mayıs’ta resmi olarak açılacak olan platform, mevcut veya yeni COVID-19 sağlık ürünleri için veri, bilgi ve fikri mülkiyeti bir araya getirerek tüm insanlar ve tüm ülkeler için “küresel kamu malları” sunacak.
- Japonya, Amerika’daki dokuz ülkenin COVID-19 salgınlarını tespit etme, izleme ve kontrol etme kapasitelerini güçlendirmesine ve ayrıca COVID-19 pandemisi hakkında güvenilir halk sağlığı bilgilerinin oluşmasına yardımcı olmak için [2.7 milyon ABD dolarının üzerinde katkı](#)da bulunmayı kabul etti (15.05.2020).

- Küresel Şekillendiriciler Topluluğu adlı bir gençlik topluluğu, özel sağlık tavsiyelerinin Avrupa Bölgesi'ndeki ülkelerdeki topluluklara, ailelere ve bireylere ulaşmasını sağlamak için DSÖ Avrupa Bölge Ofisi ile birlikte çalışmaktadır (15.05.2020). [Burada](#)
  - Bu işbirliği, genç topluluk üyelerinin söylentileri işaretlemesine, kanallarındaki tartışmaları raporlamasına ve sorular sormasına; ayrıca DSÖ ile bilgi ve proje fikirlerini paylaşmasına olanak tanımaktadır. Bu bilgiler daha sonra DSÖ tarafından risk iletişimini daha iyi uyarlamak ve yanlış bilgileri ele almak için kullanılmaktadır.

ABD Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri (Centers for Disease Control and Prevention, CDC)

- CDC, **Temel Gereksinimleri Karşılama: Market Alışverişi, Paket Servisi, Bankacılık, Yakıt Alma ve Doktor Ziyaretleri** ile ilgili önerileri paylaştı (11.05.2020). [Burada](#)
- CDC, **İşçi Güvenliği ve Desteği: Planlama, Hazırlama ve Mücadele** ile ilgili kaynak ve rehberleri paylaştı (11.05.2020). [Burada](#)
- CDC, **Başka Bir Ülkeden Solunum Maskesi Almayı Planlarken Dikkat Edilecek Faktörler**'i paylaştı (11.05.2020). [Burada](#)
- CDC, **Deniz Pilotlarının COVID-19 Hakkında Bilmeleri Gerekenler**'i açıkladı (11.05.2020). [Burada](#)
- CDC, **COVID-19 için Sağlıkta Enfeksiyon Önleme ve Kontrol ile İlgili SSS**'i açıkladı (11.05.2020). [Burada](#)
- CDC, **Toplumla İlgili Maruziyetler İçin Halk Sağlığı Önerileri**'ni paylaştı. Değişikliklerin Özeti:
  - Değişen risk katmanı tanımları-iletişimi ve uygulamayı basitleştirmek için risk seviyeleri azaltılmıştır.
  - Maruziyet riskinin periyodu **"Semptomların Başlangıcı"**ndan **"Semptom Başlangıcından 48 Saat Önce"**ye değiştirildi.
  - Laboratuvar onaylı bir vakaya maruz kalmayı ve yaygın olarak devam eden bulaşın olduğu bölgelerdeki klinik olarak uyumlu vakayı içerecek bir temas tanımı eklendi.
  - ABD genelinde toplumda yayılımın artması göz önüne alındığında, ABD'deki tüm kişilerin COVID-19 riski altında olduğunu kabul etmek için **"Risksiz"** kategorisi kaldırıldı ve **"Bilinmeyen Risk"**le değiştirildi (11.05.2020). [Kaynak](#)
- **Koronavirus Hastalığı 2019 (COVID-19) ile İlişkili Örneklerin Toplanması ve İşlenmesi için Laboratuvar Biyogüvenlik Kuralları Ara Rapor'u** yayımlandı. Son değişikliklerin özeti:
  - **COVID-19 için Bakım Noktası test kılavuzu** eklendi (11.05.2020). [Kaynak](#)
- CDC, **Sağlık Profesyonelleri için Eğitim** materyallerini paylaştı.
  - Klinik Bakım ve Enfeksiyon Kontrol, Kişisel Koruyucu Ekipman, İlaç Dışı Müdahaleler, Acil Durumlara Hazırlık ve Müdahale konularında eğitimler içermektedir (12.05.2020). [Kaynak](#)
- CDC yayımladığı Sık Sorulan Sorulara **COVID-19 ve Çocuklar**'ı ekledi (12.05.2020). [Kaynak](#)
- **ABD'deki Sağlık Tesisleri İçin COVID-19 Hakkında Rehberler** yayımlandı.
  - Alternatif Bakım Tesisleri, Ayaktan Bakım Tesisleri, Destekli Yaşam Tesisleri, Kan ve Plazma Merkezleri, Diş Merkezleri, Diyaliz Üniteleri, Hastaneler, Huzurevleri ve Uzun Süreli Bakım Tesisleri, Eczaneler ile ilgili uyulması gereken kuralları ve önerileri içermektedir (12.05.2020). [Kaynak](#)
- CDC, **Mücadele Öyküleri**'ni paylaştı. COVID-19 salgınıyla mücadeleyi destekleyen binlerce katılımcının bazılarının hikayeleri yayımlandı (12.05.2020). [Kaynak](#)
- **Sağlık Profesyonelleri İçin Koronavirus (COVID-19) Hakkında Bilgi** paylaşıldı. Son eklenenler:
  - Çocuk sağlığı uzmanları için bilgiler-Çocuklarda multisistem inflamatuvar sendrom (mis-c)
  - COVID-19 Dışı Bakımda Ana Hatlar
  - Elastomerik Solunum Maskeleri için Stratejiler
  - Elektrikli Hava Arındırma Maskeleri için Stratejiler
  - Evde Diyalizde Dikkat Edilmesi Gerekenler (12.05.2020). [Kaynak](#)

- **COVID-19 Mücadelesi Sırasında Evcil Hayvanları Tedavi Eden Veteriner Klinikleri İçin Enfeksiyon Önleme ve Kontrol Ara Rehberi** yayımlandı. Son değişikliklerin özeti:
  - KKD'nin uzun süreli kullanımı ve yeniden kullanımı hakkında bir bölüm eklenmiştir. (12.05.2020) [Kaynak](#)
- **Et ve Tavukçuluk Sektörü İşçileri ve İşverenleri; CDC ve İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetiminden (OSHA) Ara Rehber** yayımlandı. (12.05.2020) [Kaynak](#)
- **Evcil Hayvanınız COVID-19 Açısından Pozitif Test Edilirse Ne Yapmalı?**
  - Evcil hayvanı diğer evcil hayvanlar da dahil olmak üzere herkesten izole edin.
  - Evcil hayvanınızı kimyasal dezenfektanlar, alkol, hidrojen peroksit veya hayvan kullanımı için onaylanmamış başka ürünlerle silmeyin veya yıkamayın.
  - Sadece birkaç evcil hayvana COVID-19'a neden olan virüs bulaştığı doğrulanmıştır. Bazılarında herhangi bir hastalık belirtisi yoktu, ancak hastalananlarda evde bakım yapılabilecek kadar hafif belirtiler olmuştur. Hiçbiri enfeksiyondan ölmedi.
  - Evcil hayvanınızın COVID-19 olduğunu düşünüyorsanız, ne yapmanız gerektiğini tartışmak için öncelikle bir veterineri arayın.
  - COVID-19'a neden olan virüs ile doğrulanmış enfeksiyonu olan evcil hayvanlar, bir veteriner veya halk sağlığı yetkilisi tarafından, diğer evcil hayvanların ve insanların etrafında olabileceğini belirleyene kadar, evde izolasyonla sınırlandırılmalıdır. (12.05.2020) [Kaynak](#)
- **COVID-19 Salgını Sırasında COVID-19 Dışı Klinik Bakım Sağlayan Sağlık Sistemleri İçin Ana Hatlar** yayımlandı (12.05.2020). [Kaynak](#)
- **Uzun Süreli Bakım Tesislerinde Bellek Bakım Üniteleri ile İlgili Hususlar** paylaşıldı (12.05.2020). [Kaynak](#)
- **COVID-19 ile İlgili Klinik Sorular: Sorular ve Cevaplar** paylaşıldı (12.05.2020). [Kaynak](#)
- **Koronavirus ile Mücadele Veren Sağlık Profesyonelleri ve Tesisleri için Hazırlıklı Olma Araçları** paylaşıldı (12.05.2020). [Kaynak](#)
- **Hava Yolculuğu Araç Seti** paylaşıldı. Araç seti; toplu duyuruları içeren ses kayıtlarını da içermektedir (12.05.2020). [Kaynak](#)
- **Fabrika İşçileri ve İşverenleri; CDC ve İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetiminden (OSHA) Ara Rehber** yayımlandı (12.05.2020). [Kaynak](#)
- **Sosyal Medya Araç Seti** paylaşıldı. CDC, bu sosyal medya araç setini COVID-19'a neden olan virüse yanıt verme çabalarının yerelleştirilmesine yardımcı olmak için oluşturdu (12.05.2020). [Kaynak](#)
- **Gebelere, Emzirenlere ve Küçük Çocukların Bakımında Olanlara** yönelik öneriler yayımlandı (13.05.2020). [Kaynak](#)
- **Evde Diyaliz Hastaları İçin Özel Hususlar** yayımlandı (13.05.2020). [Kaynak](#)
- CDC tarafından, **İrk ve Etnik Azınlık Gruplarında COVID-19** üzerine;
  - COVID-19'un ırksal ve etnik azınlık gruplarının sağlığı üzerindeki etkileri halen ortaya çıkmaktadır; ancak, mevcut verilerin ırksal ve etnik azınlık grupları arasında aşırı bir hastalık ve ölüm yükü olduğunu gösterdiği belirtildi.
  - COVID-19'un ırksal ve etnik azınlıkların sağlığı üzerindeki etkisini anlamak ve potansiyel olarak azaltmak için çalışmalara vurgu yapıldı (13.05.2020). [Kaynak](#)
- **Laboratuvarlar Tarafından COVID-19 Testleri: Sorular-Cevaplar** güncellendi (13.05.2020). [Kaynak](#)
- **ABD Dışı Sağlık Hizmetlerinde Olası veya Kesin COVID-19'lu ya da Olası veya Kesin COVID-19'a Maruz Kalan Sağlık Çalışanlarının Halk Sağlığı Yönetimine Dair Geçici Operasyonel Hususlar'**ı paylaştı (13.05.2020). [Kaynak](#)
- CDC; CDC ve diğer güvenilir kaynaklardan **Çevre Sağlığı Uygulayıcıları** için bilgi sağlayan web sayfasını paylaştı (13.05.2020). [Kaynak](#)
- **Olası veya Kesin Koronavirüs Hastalığı Olan ABD Haneleri için Geçici Tavsiyeler** paylaşıldı (13.05.2020). [Kaynak](#)
- **COVID-19 (13-24-27 Nisan) Tahminleri** yayımlandı (14.05.2020). [Kaynak](#)
- **Okullar ve Çocuk Bakım Programları: Planlama, Hazırlama ve Yanıtlama** yayımlandı (14.05.2020). [Kaynak](#)
- **Şiddetli Hastalık İçin Yüksek Riskli Gruplar** paylaşıldı. Mevcut bilgilere göre şiddetli COVID-19 için risk durumlarına dair bilgiler paylaşıldı (14.05.2020). [Kaynak](#)
- **Temaslı Takibi** sayfasına
  - **"Sağlık Departmanları: COVID-19 Vaka Araştırması Ve Temas İzleme Planının Geliştirilmesi Hakkında Geçici Rehber"** eklendi (15.05.2020). [Kaynak](#)

- **Çocuk Sağlığı Çalışanları için Bilgiler** paylaşıldı. Çocuklarda Multisistem İnflamatuar Sendrom eklendi (15.05.2020). [Kaynak](#)

Avrupa Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezi (European Center for Disease Control and Prevention, ECDC)

- [“Sağlık hizmetlerinde COVID-19 için enfeksiyonun önlenmesi, kontrolü ve hazırlığı” kılavuzunun üçüncü güncellemesi](#) 13 Mayıs 2020 tarihinde yayımlandı (13.05.2020). [Kaynak](#)
- ECDC tarafından, süregelen halk sağlığı tehditleri hakkında haftalık bir bülten olan [“Bulaşıcı hastalık tehditleri raporu, 10-16 Mayıs 2020, 20. hafta”](#) yayımlandı. Raporda COVID-19, Ebola virüsü hastalığı, mevsimsel grip, kızamık ve dang ile ilgili güncellemeler yer aldı (15.05.2020). [Kaynak](#)
- ECDC tarafından, pandemiden etkilenen ülkelerde son zamanlarda çocuklarda görüldüğü bildirilen Pediatrik İnflamatuar Multisistem Sendromu ile ilgili olarak [“Hızlı Risk Değerlendirmesi: Pediatrik İnflamatuar Multisistem Sendromu ve Çocuklarda SARS-CoV-2 Enfeksiyonu”](#) adlı doküman yayımlandı (15.05.2020). [Kaynak](#)

Amerikan Gıda ve İlaç Dairesi (U.S. Food and Drug Administration, FDA)

- FDA, COVID-19 halk sağlığı acil durumu sırasında yoğun bakım ünitesinde mekanik ventilasyon gerektiren 16 yaşından büyük hastalarda sürekli infüzyon yoluyla sedasyonu sürdürmek için [Fresenius Propoven %2 Emülsiyonunun acil kullanımı](#) için [Acil Kullanım Yetkisi \(EUA\)](#) yayımladı (08.05.2020). Uygulamadan önce daha fazla bilgi edinmek için: [Sağlık Hizmetleri Sağlayıcıları için Bilgi Formu](#)
- FDA, COVID-19 pandemisi sırasında infüzyon pompaları ve infüzyon pompası aksesuarları için [Acil Durum Kullanım Yetkisi \(EUA\)](#) yayımladı (13.05.2020).
- FDA, [“COVID-19 Halk Sağlığı Acil Durumunda Tıbbi Ürünlerin Klinik Araştırmalarının Yürütülmesi”](#) başlıklı kılavuzunun soru-cevap ekine yeni içerik ekledi (14.05.2020).
- FDA, daha sonra COVID-19 diagnostik testi için belirtilen laboratuvarlara gönderilebilen evde numune toplama kitini ruhsatlandırdı (16.05.2020). [Kaynak](#)
- FDA, mevcut farklı test türleri ve sonuçların elde edilmesine ilişkin adımlar hakkında bilgi sağlamak için [“Koronavirüs Test Temel İlkeleri-Tüketici Güncellemesi”](#)ni yayımladı (15.05.2020).

Türkiye’den Haberler

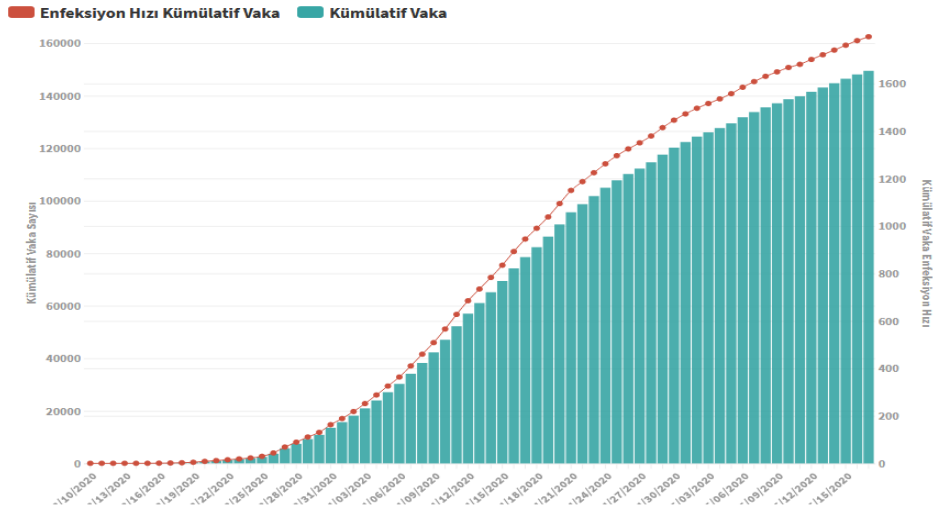
Tablo 1. Günlük Test Sayısı, Vaka ve Ölüm ile İlgili Veriler

Tarih	Test Sayısı	Pozitiflik Oranı (%)	Yeni Vaka	Kümülatif Vaka	Ölüm	Kümülatif Ölüm	Vaka-Fatalite Oranı (%)
11/05/2020	32.722	3,40	1.114	139.771	55	3.841	2,75
12/05/2020	37.351	4,56	1.704	141.475	53	3.894	2,75
13/05/2020	33.332	4,92	1.639	143.114	58	3.952	2,76
14/05/2020	34.821	4,70	1.635	144.749	55	4.007	2,77
15/05/2020	38.565	4,43	1.708	146.457	48	4.055	2,77
16/05/2020	42.236	3,81	1.610	148.067	41	4.096	2,77
17/05/2020	35.369	3,87	1.368	149.435	44	4.140	2,77

Pozitiflik Oranı (%) = (Günlük Yeni Vaka Sayısı / Günlük Test Sayısı) x 100

Vaka-Fatalite Oranı (%) = (Kümülatif Ölüm Sayısı / Kümülatif Vaka Sayısı) x 100 [Kaynak](#)

Grafik 1. Kümülatif Vaka Sayısı ve Enfeksiyon Hızı

Grafiğe ulaşmak için [tıklayınız](#)

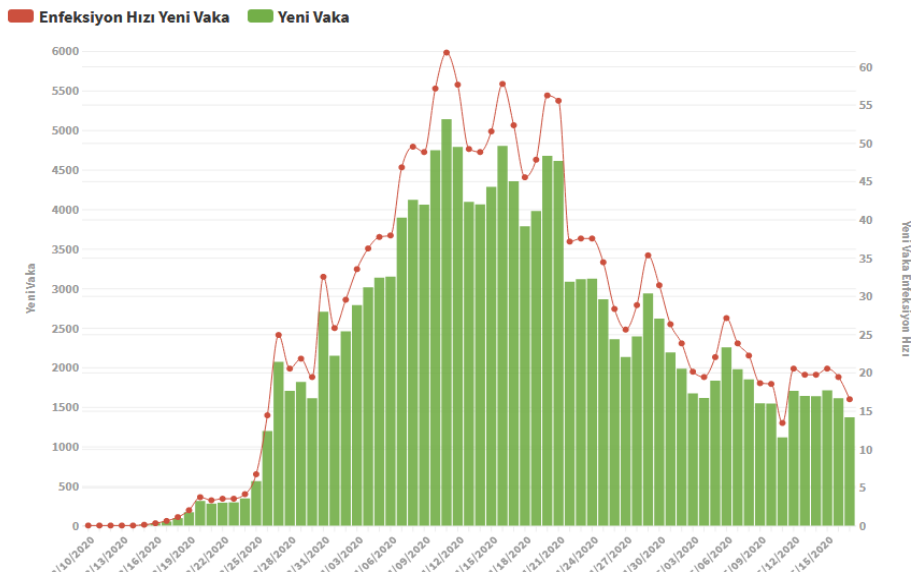

HASUDER tarafından hazırlanmıştır (17.05.2020)

$\text{Kümülatif Vaka Enfeksiyon Hızı} = \text{Kümülatif Vaka Sayısı} / \text{TÜİK Türkiye Nüfusu} \times 1.000.000$

*Bu grafik Sağlık Bakanlığının duyurduğu günlük verilere göre hazırlanmaktadır. Vaka sayıları toplumdaki tüm vakaları değil test yapıp sonucu pozitif çıkan kişileri göstermektedir. Ayrıca hesaplanan hızlarda kullanılan payda TÜİK 2020 ADNKS toplam Türkiye nüfusedir. Hastalığı geçirip immünite oluşturan gruptaki kişi sayısı görece çok az olduğu için paydadan çıkarılmamış; ihmal edilmiştir. Değerlendirmelerin bu kısıtlılıklar dikkate alınarak yapılması önerilmektedir.

Grafik 2. Yeni Vaka Sayısı ve Enfeksiyon Hızı

Grafiğe ulaşmak için [tıklayınız](#)

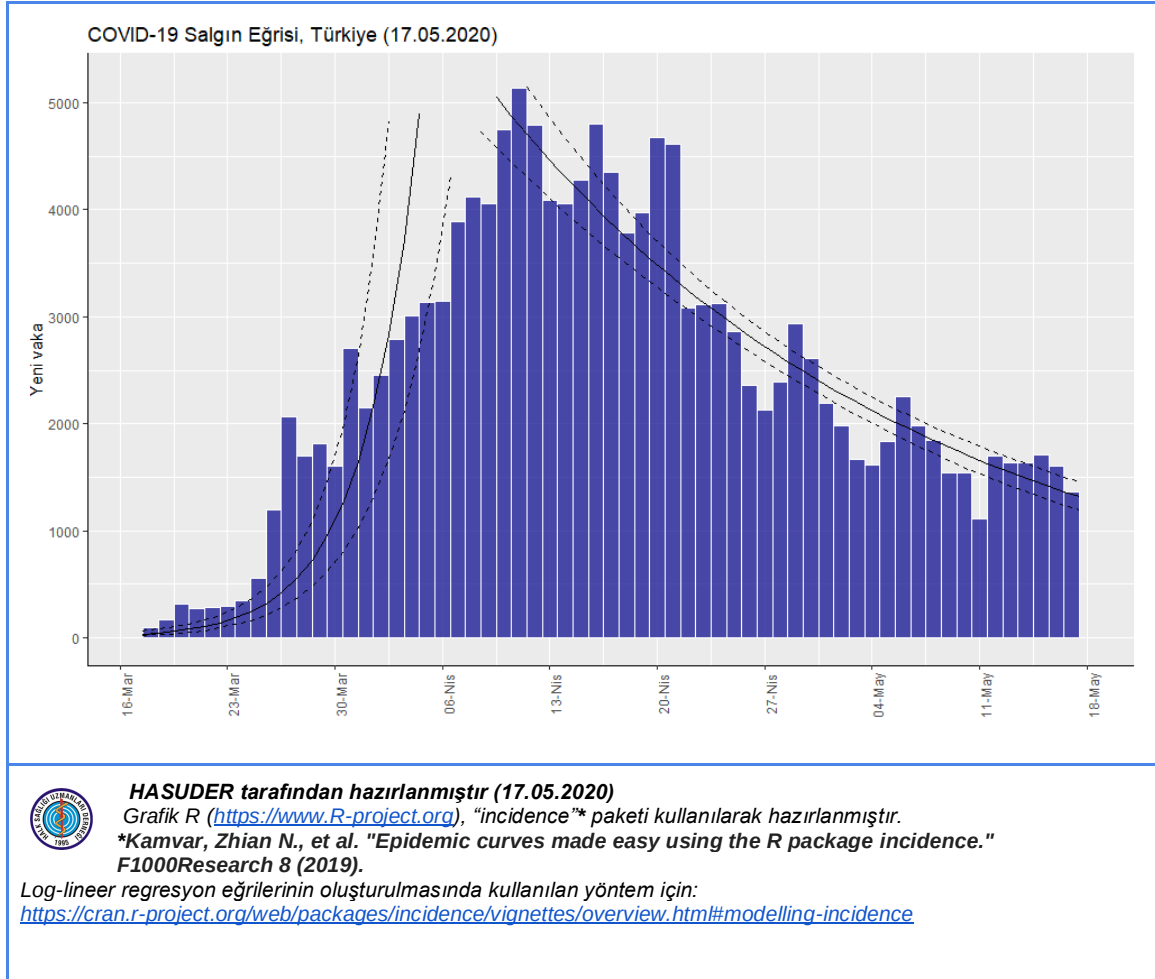

HASUDER tarafından hazırlanmıştır (17.05.2020)

Yeni Vaka Enfeksiyon Hızı = Günlük Yeni Vaka Sayısı / TÜİK Türkiye Nüfusu x 1.000.000

*Bu grafik Sağlık Bakanlığının duyurduğu günlük verilere göre hazırlanmaktadır. Vaka sayıları toplumdaki tüm vakaları değil test yapıp sonucu pozitif çıkan kişileri göstermektedir. Ayrıca hesaplanan hızlarda kullanılan payda TÜİK 2020 ADNKS toplam Türkiye nüfusedir. Hastalığı geçirip immünite oluşturan gruptaki kişi sayısı görece çok az olduğu için paydadan çıkarılmamış; ihmal edilmiştir. Değerlendirmelerin bu kısıtlılıklar dikkate alınarak yapılması önerilmektedir.

Grafik 3. Yeni Vaka Salgın Eğrisi

Kamu Kurumları

T.C. Cumhurbaşkanlığı

- Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Cumhurbaşkanlığı Kabinesi toplantısı sonrası yaptığı açıklamada (11.05.2020);
  - Vatandaşların hayatı normalleştirme adımlarını kesinlikle 10 Mart öncesine dönüş gibi algılamaması gerektiğini,
  - Ülkemizde bugüne kadar salgın tehdidi sebebiyle 412 yerleşim yerini karantinaya almak zorunda kaldıklarını, bunlardan 300'ündeki karantina uygulamasının sona erdiğini, 112'sinde devam etmekte olduğunu,
  - 16-19 Mayıs tarihlerinde yine sokağa çıkma sınırlandırması uygulanacağını,
  - Sokağa çıkma kısıtlamasının 18-19 Mayıs günlerinde bakkal, market, manav, kasap, fırın, tatlıcı gibi işletmelerin ve online platformların saat 10:00 ile 16:00 arasında hem satış, hem evlere servis için açık olabileceklerini,

- Yaşlılarımızın 17 Mayıs Pazar günü 11:00 ile 17:00 saatleri arasında sokağa çıkabileceklerini, 20 yaş altının da 20 Mayıs Çarşamba ve 22 Mayıs Cuma günleri iki grup halinde sokağa çıkmayı sürdüreceklerini,
- Yıkabilir bez maske standartlarının Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Türk Standartları Enstitüsü, TÜBİTAK ve üreticiler işbirliğiyle belirlendiğini, bunlar için bir üst fiyat tespit edilerek satışına izin verileceğini,
- İçişleri Bakanlığının başka illerde oturup da çay hasadı amacıyla bahçelerine gidecek müstahsiller için e-devlet sisteminde özel bir izin talep bölümü açacağını belirtti. [Kaynak](#)
- Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı Personel ve prensipler Genel Müdürlüğü tarafından tüm kamu kurumlarına gönderilen 66836956-045.02-E.16850 sayılı, “İdari İzin” konulu yazıda:
  - Zorunlu hizmetlerin yürütülmesi için asgari seviyede personel bulundurulması kaydıyla; kamu kurum ve kuruluşlarındaki bütün çalışanların 18 Mayıs 2020 Pazartesi günü idari izinli sayılacakları belirtildi (12.05.2020).

T.C. Sağlık Bakanlığı

- Sağlık Bakanı Koca, DSÖ Avrupa Direktörü Kluge ile yaptığı ikili görüşmede (13.05.2020):
  - Tüm dünyada yaşlı mortalitesinde çok ciddi sorun yaşanırken ülkemizin etkin tedavi yöntemleri ve düşük mortalite oranları ile ön plana çıkmakta olduğunu,
  - Bu başarılı sürecin bugün Türkiye’yi bir normalleşme planı uygulama noktasına getirdiğini vurgulayan Koca, belirli önlemlerin aşamalı ve kontrollü şekilde hafifletmenin planlandığını belirtti. [Kaynak](#)
- Sağlık Bakanı Dr. Fahrettin Koca, video konferansla gerçekleşen Koronavirüs Bilim Kurulu toplantısının ardından yaptığı açıklamada (13.05.2020);
  - Böylesi bir salgın hastalıkla mücadelede 8 haftanın kısa bir zaman olduğunu,
  - İyileşen hasta sayımızın, toplam hasta sayımızın yüzde 70’ine ulaştığını,
  - Salgının 5. haftasından itibaren istikrarlı bir iyileşme içinde olduğumuzu,
  - Şu anki şartlarda, salgının kontrol altında olduğunu,
  - Sürecin tipik bir normalleşme olmadığını,
  - ‘Hayat Eve Sığar’ın, kolaylaştırıcı, ücretsiz ve internetten kolayca indirilebilecek mobil uygulaması olduğunu, olası riskler konusunda bilgilendirdiğini ve riske karşı rehberlik yaptığını, kullanıcı sayısının 10 milyona ulaştığını belirtti. [Kaynak](#)
- Bakanlığın web sayfasındaki “**Toplumda Salgın Yönetimi**” başlığına yeni dokümanlar eklendi (14.05.2020):
  - “**Madenlerde Alınacak Önlemler**” [Burada](#)
  - “**Ayakkabı ve Çanta Satışı Yapan Esnaflar ile İlgili Önlemler**” [Burada](#)
  - “**Bakkallar İçin Alınacak Korunma Önlemleri**” [Burada](#)
  - “**Büfe, Kantin ve Bayiler İçin Alınacak Korunma Önlemleri**” [Burada](#)
  - “**Kasap, Manav, Kuruyemişi, Balıkçı ve Diğer Gıda Satış Yerleri ile İlgili Alınması Gereken Önlemler**” [Burada](#)
  - “**Konfeksiyon, Giyim Mağazaları ve Tuhafiyeler ile İlgili Önlemler**” [Burada](#)
  - “**Kuyumcu, Bijuteri ve Saatçiler ile İlgili Alınması Gereken Önlemler**” [Burada](#)
  - “**Minibüsler ile İlgili Alınması Gereken Önlemler**” [Burada](#)
  - “**Pazar Yerlerinde Alınması Gereken Önlemler**” [Burada](#)
  - “**Şantiyelerde Alınacak Önlemler**” [Burada](#)
  - “**Terzi, Ayakkabı Tadilat İşletmeleri ve Kuru Temizlemeciler ile İlgili Önlemler**” [Burada](#)
  - “**Kitap ve Kırtasiye Mağazaları ile İlgili Önlemler**” [Burada](#)
  - “**Oyuncak Mağazaları ile İlgili Önlemler**” [Burada](#)
- Hasta Hakları ve Tıbbi Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı tarafından;
  - “**COVID-19 Pandemisi Süresince Uluslararası Sağlık Turizmi Kapsamında Ülkemize Gelecek Hasta ve Hasta Yakınları Hakkındaki Tedbirler**” yayımlandı (15.05.2020).
  - COVID-19 ile mücadele süresince, uluslararası sağlık turizmi kapsamında Ülkemizden sağlık hizmeti almak isteyen hastaların kabul şartları, ülkemize girişleri, hastaneye yatış, tedavi, taburculuk ve izolasyon kuralları ile hasta ve refakatçilere yönelik alınacak tedbirler belirlendi.

- 20 Mayıs 2020'den itibaren yazıda belirtilen ülkelerden hasta kabulü yapılacağı belirtildi. [Kaynak](#), [Resmî Yazı](#), [Ek](#)
- Yönetim Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından 60438742-929 sayılı, "Personel Ayrılış İşlemleri" konulu 81 ile gönderilen yazıda (15.05.2020);
  - 30 Mart ile 7 Mayıs arasında emeklilik talebinde bulunup da işlemleri yapılan personelin ayrılmasına müsaade edileceği,
  - Eş durumu ve sağlık durumu gibi mazeretlere binaen, atamaların yapılacağı,
  - 6 Mart ile 22 Nisan'da kura ile atamaları gerçekleştiren uzman tabiplerden Adli Tıp Kurumu, üniversiteler ve bakanlık sağlık tesislerinde görev yapanların ayrılışına müsaade edileceği
  - Her ne sebeple olursa olsun bu süreçte görevden çekilme talebinde bulunan personelin talepleri kabul edilmeyeceği,
  - Yıllık izinlerin yetkili amirin uygun bulacağı zamanda kullanılacağı,
  - Esnek çalışma uygulamasının süreceği,
  - 30 Mart'tan önce bulunduğu yerden başka yere ataması yapıp da atama kararı bu tarihten sonra bildirilen personelin yeni görev yerlerine başlamaları için ayrılmalarına müsaade edileceği,
  - TUS, YDUS, DUS sınavı neticesinde başka kurum kadrolarına atanmaya hak kazananların geçişlerini yapabileceği,
  - Engelli olduğu belgeleyen personele statülerine bakılmadan Cumhurbaşkanlığı genelgesinde belirtilen esaslara uygun olarak idari izin verilmeye devam edileceği belirtildi.
- Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından gönderilen 15260714-799 sayılı, "Yeni Koronavirüs Hastalığında Uzmanlık Eğitimi Süreci Hakkında" konulu yazıda;
  - Uzmanlık öğrencilerinin, hekimlik görevlerini yürütmek üzere eğitim kurumu dışındaki aynı il sağlık tesislerine eğitim süresinden sayılmak ve üç ayı geçmemek kaydıyla COVID-19 sürecine yönelik görevlendirilebileceği,
  - Sosyal mesafe kurallarına uyularak Tıpta ve Diş Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliği'ne göre tez savunması ve uzmanlık bitirme sınavı yapılabileceği belirtildi.

T.C. İçişleri Bakanlığı

- 11 Mayıs itibarıyla 60.385 vatandaşın yurtlardaki karantinadan çıkarıldığı belirtildi. [Kaynak](#)
- 81 il valiliğine "Şehir Giriş-Çıkış Tedbirleri" konulu yeni bir genelge gönderildi (12.05.2020). Genelgede:
  - Adana, Denizli, Diyarbakır, Kahramanmaraş, Mardin, Ordu, Şanlıurfa, Tekirdağ ve Trabzon illerinde şehir seyahat kısıtlamalarının 11.05.2020 Pazartesi günü saat 24.00'dan itibaren kaldırıldığı,
  - Ankara, Balıkesir, Bursa, Eskişehir, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Kayseri, Kocaeli, Konya, Manisa, Sakarya, Samsun, Van ve Zonguldak illerinde ise şehir giriş-çıkış kısıtlaması uygulamasına devam edileceği belirtildi.
- 81 il valiliğine "Çay Üreticileri/Müstahsillerinin Seyahat Belgesi" konulu genelge gönderildi (12.05.2020). Genelgede:
  - Şehir giriş/çıkış kısıtlaması uygulanan **Ankara, Balıkesir, Bursa, Eskişehir, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Kayseri, Kocaeli, Konya, Manisa, Sakarya, Samsun, Van ve Zonguldak** ilimiz ile seyahat güzergahlarında bu illerden biri veya birkaçı bulunan illerimizde ikamet eden ve Çaykur'a kayıtlı bulunan çay üreticisi olan vatandaşların, başlayacak olan 2020 yılı ilk kesim yaş çay hasatı için 19.05.2020 Salı günü saat 24.00'dan itibaren çay bahçelerinin bulundukları illere Seyahat İzin Belgesi almak şartı ile seyahat edebileceği,
  - Çay üreticisi; çay hasadı için **Seyahat İzin Belgesi** başvurularının, elektronik ortamda e-devlet İçişleri Bakanlığı e-başvuru sistemi ve Alo 199 Vefa Destek Sistemi üzerinden 14 Mayıs Perşembe günü saat 09.00'dan itibaren başlayacağı,
  - Seyahat izin belgesinin tek yönlü düzenleneceği belirtildi. [Kaynak](#)
- Bakanlığın valiliklere gönderdiği genelgede (12.05.2020):
  - 15.05.2020 tarihi saat 24.00 ile 19.05.2020 tarihi saat 24.00 arasında genelgenin devamında belirtilen istisnalar hariç olmak üzere **büyükşehir statüsündeki** Ankara, Balıkesir, Bursa, Eskişehir, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Kayseri, Kocaeli,

Konya, Manisa, Sakarya, Samsun, Van ve **Zonguldak olmak üzere toplam 15 ilimizin sınırları içinde bulunan vatandaşların** sokağa çıkmalarının kısıtlanacağı belirtildi. [Kaynak](#)

- Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü tarafından yapılan açıklamada (13.05.2020):
  - ÖSYM tarafından gerçekleştirilecek merkezi sınava (YKS) girecek olan öğrencilerin Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı başvurularının alınması amacıyla tüm il ve ilçe nüfus müdürlüklerinin **18-19 Mayıs** tarihlerinde **10.00-17.00** saatleri arasında açık bulundurulacağını,
  - Sokağa çıkma kısıtlamasının olduğu 18-19 Mayıs tarihlerinde 15 yaşını tamamlayanların kendileri ile birlikte ana, baba, veli veya vasisinin; T.C. kimlik kartı başvurusunda bulunmakla sınırlı olmak, sosyal mesafe kuralına riayet etmek ve maske takmak kaydıyla **sınava başvurulduğunu gösterir fotoğraflı belge** ile 10.00-17.00 saatleri arasında sokağa çıkabilecekleri belirtildi. [Kaynak](#)
- Hava sıcaklıklarının yüksek seyredecek olması sebebiyle 65 yaş ve üzeri ile kronik rahatsızlığı olan vatandaşların 17 Mayıs 2020 Pazar günü 12.00-18.00 saatlerinde sokağa çıkmalarına karar verildi (16.05.2020). [Kaynak](#)

T.C. Dışişleri Bakanlığı

- Dışişleri Bakanı Çavuşoğlu, COVID-19 nedeniyle yurt dışında 507 Türk vatandaşının vefat ettiğini belirtti (12.05.2020). [Kaynak](#)

T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

- Bakan Zehra Zümrüt Selçuk, SGK Haftası kapsamında, 81 ilin SGK İl Müdürü ile video konferans yöntemiyle bir görüşme gerçekleştirdi (12.05.2020). Görüşmede;
  - Bakanlık olarak koronavirüs sürecinde her türlü tedbiri alarak çalışmaları "Sosyal Koruma Kalkanı" adı altında topladıklarını ve tüm birimlerle pandemi sonrasında hayata geçirecekleri tedbirler üzerinde de çalıştıklarını belirtti. [Kaynak](#)
- İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü tarafından;
  - **"Alışveriş Merkezi Çalışanları İçin Yeni Tip Koronavirüsle Etkin Mücadele Etmek Maksadıyla Dikkat Edilecek Hususlar"**a ilişkin **doküman** ve **kontrol listesi** yayımlandı (12.05.2020).
- Engelli Ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürü Uzm. Dr. Orhan Koç internet üzerinden katıldığı bir panelde (12.05.2020):
  - Genel Müdürlük olarak halen 523 bin kişiye evde bakım hizmeti verildiğini,
  - Kurumsal olarak bakımı sağlanan 27 bin 500 yaşlının kurum içinde geniş bahçelerde izole bir ortamda kurallara uyarak, bahçede gezinip, egzersizlerini yaparak izole edilmiş olmalarının avantaj sağladığını belirtti. [Kaynak](#)
- İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü tarafından;
  - **"İş Ekipmanı Kiralama Sektöründe Yapılacak Çalışmalarda Yeni Tip Koronavirüs ile Etkin Mücadele Etmek Maksadıyla Dikkat Edilecek Hususlar"**a ilişkin **doküman** ve **kontrol listesi** yayımlandı (15.05.2020).
- Bakan Selçuk, Engelliler Haftası dolayısıyla engelli sivil toplum örgütleri temsilcileri ile video konferans aracılığıyla bir araya geldi (15.05.2020). Konferansta:
  - Engelli vatandaşlarımızı da COVID-19 salgınına karşı korumak üzere çeşitli tedbirleri hayata geçirdiklerini,
  - Engelli aylığı alan ve evde bakım yardımından yararlanan engellilerin, 1 Ocak 2020 ve sonrasında süresi dolan raporlarının geçerlilik sürelerini uzattıklarını,
  - Daha önce bir aylık verilen ilaçların üç aylık olarak verilebileceğini.
  - Resmi bakım merkezinde, bakıma ihtiyacı olan engellilerin özel huzurevleri ve engelli bakım merkezleri ücretlerini Bakanlık olarak karşılayacaklarını belirtti. [Kaynak](#)

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı

- Etlik Veteriner Kontrol Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü (Etlik VKMAEM) ve Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü iş birliği içerisinde yürütülen "COVID-19'a Karşı Terapötik Amaçlı Hiperimmünserum (Anti-serum) Üretimi" isimli proje kapsamında:
  - Virüs izolasyonlarının tamamlandığı,

- Virüs canlılık kontrolleri yapıldıktan sonra tavşan ve atlar üzerinde denemelerin başlayacağı belirtildi (15.05.2020). [Kaynak](#)
- Etlik VKMAEM'nin çalıştığı diğer alanlar:
  - Yaban Hayatı Birimi yaban hayatından gelen örneklerde COVID-19 taraması yapmak,
  - İstanbul ve Ankara'dan gelen atık su numunelerinde COVID-19 taraması yapılarak elde edilen virus sayısından hareket ile popülasyondaki gerçek vaka ortalamasını tahmin etmeye çalışmak,
  - Sağlık Bilimleri Üniversitesi ile birlikte COVID-19'a karşı kullanılabilecek bazı bitkisel ekstraktlarının ve Bakanlığın bünyesinde üretilen uçucu yağların çeşitli hücrelerde üretilen COVID-19'a karşı etkinliği üstüne çalışmalar yapmak. [Kaynak](#)

T.C. Adalet Bakanlığı

- Adalet Bakanı Abdulhamit Gül yaptığı basın açıklamasında (12.05.2020):
  - Noterlerin 12 Mayıs 2020 itibarıyla normal çalışma dönemine başladığı,
  - Adli Tıp Kurumunun çalışmalarına yeniden başladığı bilgisini verdi. [Kaynak](#)
- Adalet Bakanlığı, COVID-19 salgını nedeniyle ceza infaz kurumlarına ilişkin alınan tedbirlerin süresini Koronavirüs Bilim Kurulu'nun tavsiyeleri kapsamında 30 Mayıs'a kadar uzattı (15.05.2020). [Kaynak](#)

T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı

- Gençlik ve Spor Bakanlığı, 19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı ile 15-21 Mayıs Gençlik Haftası'nın da yer aldığı özel günler için kutlama programı hazırladı (13.05.2020):
  - Pandemi nedeniyle, gerçekleştirilecek faaliyetlerin odak noktasını gençler ve sporcularla doğrudan, güçlü ve yüksek etkileşime olanak tanıyan interaktif uygulamalar ve içerikler oluşturacak. [Kaynak](#)
- Bakan Kasapoğlu, yurt dışından getirilen vatandaşların;
  - 14 günlük karantina süreçlerini geçirdikleri 76 ilde bulunan bakanlık yurtlarında halen 9 bin 647 vatandaşın misafir edildiğini,
  - 62 bin 593 vatandaşın ise evlerine uğurladıklarını açıkladı (13.05.2020). [Kaynak](#)

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

- Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü Kontrolörler Kurulu Başkanlığı tarafından "Konaklama Tesislerinde Kontrollü Normalleşme Süreci" konulu genelge yayımlandı (12.05.2020). [Kaynak](#)

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı

- Yenimahalle Şehit Mehmet Şengül Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nde COVID-19 ile mücadele kapsamında yoğun bakım odaları, asansör kabinleri, koridorlar gibi hastane ortamları dahil birçok kapalı alanda, ultraviyole (UV) ışınlarıyla kendi kendine dezenfeksiyon işlemi yapabilen robot geliştirildi (14.05.2020). [Kaynak](#)
- İskenderun Mesleki Teknik Anadolu Lisesi'nde hem cerrahi maske makinesi hem de N95 maske makinesi geliştirildi (15.05.2020).
  - Cerrahi maske makinesi dakikada 50, N95 maske makinesi ise dakikada 60 maske üretebilmektedir. [Kaynak](#)

T.C. Milli Savunma Bakanlığı

- Bakan Hulusi Akar, katıldığı bir TV programında yaptığı açıklamada (15.05.2020):
  - Türk Silahlı Kuvvetlerinde, sivil asker toplam 208 pozitif vaka olduğunu,
  - Şu anda maske makinesi, ateş ölçer, termal kamera üretildiğini,
  - Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu ile yapılan çalışmayla solunum cihazının ilk prototipin üretildiğini, ilgili üniversiteler ve Sağlık Bakanlığı ile çalışmaların yürütüldüğünü,

- Süreç tamamlandıktan sonra haftada 500 solunum cihazını üretebilir hale geleceklerini,
- Millî Savunma Bakanlığı ilaç fabrikası ile TÜBİTAK'ın ortak bir ilaç çalışması yaptığını, araştırma safhasının tamamladığını, seri üretim safhasına geçmek için son hazırlıkların yapıldığını,
- Önlemler kapsamında ertelenen personel temin, atama ve görevlendirmeler ile okullardaki eğitimi 1 Haziran'dan itibaren başlatmayı planladıklarını belirtti. [Kaynak](#)

T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

- Türk Standardları Enstitüsü (TSE) yıkanabilir bez maskeler için standartları belirleyerek yayımladı. Türkiye böylece, dünyada bu alanda standartları oluşturan üçüncü ülke oldu (11.05.2020). [Kaynak](#)
- Bakan Mustafa Varank;
  - Sağlık Bakanlığının kullandığı test kitinin yerli bir firma tarafından geliştirildiğini,
  - Bakanlıkla irtibatla olan 13 firmanın test kitleri ürettiğini ve test kitlerinin 50'den fazla ülkeye ihraç edildiğini belirtti (12.05.2020). [Kaynak](#)
- Bakan Varank;
  - COVID-19'un erken aşamada tespit edilmesine yönelik PCR yöntemine alternatif yenilikçi bir kitin geliştirildiğini,
  - Bu kit ile hastalık belirtileri ortaya çıkmadan önce 30 dakikada sonuç alınmasının amaçlandığını,
  - Prototipin haziran ayında tamamlanmasının hedeflendiğini belirtti (13.05.2020). [Kaynak](#)

Diyanet İşleri Başkanlığı

- Diyanet İşleri Başkanı Erbaş, camilerin cemaatle namaza açılmasıyla ilgili;
  - Cumhurbaşkanlığı, Sağlık Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı ile irtibat halinde olduklarını, süreci takip ettiklerini, normalleşme süreci içerisinde öngörülen bir tarih olarak 12 Haziran'ın belirlendiğini söyledi (15.05.2020). [Kaynak](#)

Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları (TCDD)

- “COVID-19 Salgını Nedeniyle İşyerlerinde Gar ve İstasyonlarda Çalışanlar ve Yolcuların Sağlığı ile İlgili Dikkat Edilecek Hususlar ile Risk Değerlendirmesi ve Acil Durum Planlarına İlişkin Rehber” yayımlandı (11.05.2020). [Kaynak](#)

Yükseköğretim Kurulu (YÖK)

- Üniversitelerde dönem sonu sınavları ile bu eğitim ve öğretim yılına ait diğer sınavların yüz yüze gerçekleştirilmeyeceği, üniversite yetkili kurullarınca tercih edilecek “dijital imkânlar” veya “ödev, proje gibi alternatif yöntemler uygulanarak” yapılacağı bildirildi (11.05.2020). [Kaynak](#)

Meslek Örgütleri ve Dernekler

Türk Tabipleri Birliği (TTB)

- TTB'den COVID-19 Pandemisi İkinci Ay Raporu: Süreç şeffaf yönetilmiyor!
  - Sağlık Bakanlığı, klinik ve epidemiyolojik olarak COVID-19 tanısı konulan, ancak laboratuvar testi ile kesinleştirilmemiş olası/kuşkulu olgular ve ölümlerin sayısını açıklamadığı için meslek örgütleri ve bağımsız bilim insanları tarafından pandeminin gerçek etkisinin değerlendirilemediğine dikkat çekti (14.05.2020). [Kaynak](#)
- Bilimsel araştırmalar geleceğe ışık tutar; kısıtlanamaz!
  - TTB Merkez Konseyi, TTB Uzmanlık Dernekleri Eşgüdüm Kurulu (UDEK) ve uzmanlık dernekleri temsilcileri, COVID-19 ile ilgili araştırmaların Sağlık Bakanlığı'nın iznine bağlı olması ve Sağlık Bakanlığı'nın araştırmaları kısıtlayıcı yaklaşımının bilimsel açıdan kabul edilemeyeceğini bildirdi (15.05.2020). [Kaynak](#)

- Sağlık çalışanında COVID-19 tanısı işe bağlı hastalıktır; ilgili düzenlemeler buna göre yapılmalıdır. TTB; SB, AÇSHB ve SGK Başkanlığına yazılar gönderdi (15.05.2020). [Kaynak](#)

İstanbul Tabip Odası (İTO)

- İTO tarafından yapılan açıklamada [SGK'nın 2020/12 Sayılı Genelgesi](#)'nin İş Kazası Bildirim Yükümlülüğünü Ortadan Kaldırmayacağı, COVID-19 ile ilgili olarak işyeri hekimlerinin, vicdani ve mesleki kanaatleri ile mevzuat hükümleri doğrultusunda iş kazası/meslek hastalığı bildirimlerini yapmalarının, hak kayıplarının önüne geçmede önemli olduğu bildirildi (11.05.2020). [Kaynak](#)
- İTO tarafından COVID-19 nedeniyle hayatını kaybeden Dr. Tahir Bababeyli için başsağlığı mesajı yayımlandı (12.05.2020). [Kaynak](#)
- TTB ve Türkiye Psikiyatri Derneği (TPD) tarafından yapılan "Sağlık Çalışanını Korum, Toplumunu Korumuş Olursun" adlı ortak basın açıklaması ile birlikte "[TTB ve TPD Salgın Döneminde Sağlık Çalışanlarının Ruh Sağlığı Anketi](#)" İTO web sayfasında yayımlandı (14.05.2020). [Kaynak](#)
- İTO, İstanbul Dışhekimleri Odası, Devrimci Sağlık-İş ve SES İstanbul Şubeleri tarafından gerçekleştirilen ortak [basın açıklaması](#) ile "Sağlık emekçilerinin talebi üç ay sürecek adaletsiz ek ödeme değil, insanca yaşam için temel ücret artışıdır." dendi (14.05.2020). [Kaynak](#)
- İTO Yönetim Kurulu, hekimlerin ve sağlık çalışanlarının kurumlarında enfekte olmalarının meslek hastalığı olarak kabul edilmesi gerektiğine yönelik bir yazıyı tüm başhekimliklere gönderdiğini açıkladı (14.05.2020). [Kaynak](#)
- TTB Asistan ve Genç Uzman Hekim Kolu, İTO Asistan ve Genç Uzman Hekim Komisyonu, ek ödemelerin kurumlar arasında ayırım yapılmadan tavandan yapılmasını; YÖK, Sağlık Bakanlığı ve yabancı kontenjanı farkı gözetilmemesini , nöbet ücretlerinin de tam ve eksiksiz yatırılmasını talep ettikleri bir basın açıklaması yayımladılar (15.05.2020). [Kaynak](#)
- İTO, [SGK'nın 2020/12 Sayılı Genelgesi](#) ile ilgili olarak TTB Merkez Konseyi tarafından Sağlık Bakanlığı, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı'na yazı gönderildiğini açıkladı (16.05.2020). [Kaynak](#)

Ankara Tabip Odası (ATO)

- ATO Yönetim Kurulu, Ankara'da kapatılmış olan modüler yapıdaki orta ölçekli hastanelerin salgına karşı mücadelede mega hastanelerden çok daha yararlı olduğunu ve salgınla mücadelede örnek gösterilen Zekai Tahir Burak'tan sonra kapatılmış olan diğer hastanelerin açılmasının pandeminin ilerleyen fazları ve sağlık hizmetlerine ulaşılabilirlik açısından gerekli gördüklerini açıkladı (13.05.2020). [Kaynak](#)
- ATO, 13 Mayıs 2020 tarihi itibari ile Ankara'da COVID-19(+) tanısı alan sağlık çalışanlarının sayısının 337'ye yükseldiğini açıkladı (13.05.2020). [Kaynak](#)

İzmir Tabip Odası

- İzmir Tabip Odası Pandemi sürecinde intörn hekim buluşmalarının devam ettiğini; DEÜ Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD işbirliği ile yapılmakta olan İntörn Hekimler Eğitim Toplantılarının, 11 Mayıs 2020 tarihinde, online olarak gerçekleştirildiğini bildirdi (12.05.2020). [Kaynak](#)
- İzmir Tabip Odası tarafından, Aile Sağlığı Merkezleri yönünden pandemi sürecinin değerlendirilmesi, yaşanan sorunların ve çözüm önerilerinin ortaya konması, değişen şartlar göz önünde bulundurularak "yeni normal" koşullarına uygun çalışma şartlarının belirlenmesi amacıyla 13 Mayıs 2020 tarihinde internet üzerinden bir toplantı düzenlendiği bildirildi (14.05.2020). [Kaynak](#)
- İzmir Tabip Odası tarafından, SGK'nın COVID-19 için "iş kazası/meslek hastalığı" değil; "hastalık" olarak provizyon alınması gerektiğini bildirmesinin, hatalı bir durum olduğu; COVID-19 tanısı veya tedavisi alan sağlık çalışanlarının hastalıklarının "iş kazası/meslek hastalığı" olarak kabul edilmesinin bir hak olduğu açıklandı (16.05.2020). [Kaynak](#)

Türk Eczacıları Birliği (TEB)

- TEB, geçmiş dönemdeki maske fiyatları tartışmalarında tedarikçilerin gözden kaçırılarak suçlananın eczacılar olduğunu; geçmiş dönem ve şuan arasında maskelerin temin fiyatlarındaki fahiş farkla ilgili sorumluların tespit sürecinin takip edileceğini açıkladı (11.05.2020). [Kaynak](#)
- TEB, COVID-19'dan daha ölümcül, daha tehlikeli olan pek çok hastalığın bugün aşılar sayesinde engellendiğini; salgın günlerinde olsak dahi çocukların ve risk grubundaki yetişkinlerin aşılarının ihmal edilmemesi gerektiğini belirterek, 14 Mayıs Bilimsel Eczacılık Gününü kutlayan bir mesaj yayımladı (13.05.2020). [Kaynak](#)
- TEB tarafından Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Klinik Eczacılık Anabilim Dalı Klinik Eczacılık Uzmanlık Programı tarafından derlenen **"Sağlık Çalışanları için COVID-19 Pandemisinde İlaç Yönetimi ve Güvenli İlaç Uygulamaları"** başlıklı doküman paylaşıldı (15.05.2020). [Kaynak](#)
- 14 Mayıs Eczacılık Günü etkinlikleri kapsamında Türk Eczacıları Birliği Eczacılık Akademisi koordinasyonunda hazırlanan **"COVID-19 Yönetimi ve Eczacının Rolü"**, **"Biyoeşdeğerlik, Muadil İlaç ve Antiviraller"** ve **"COVID-19 Pandemisi ve Eczanelerde Alınması Gereken Önlemler"** konulu eğitimlerin bağlantıları paylaşıldı (16.05.2020). [Kaynak](#)

Türk Toraks Derneği (TTD)

- TTD Tanı Yöntemleri çalışma grubu tarafından hazırlanan solunum fonksiyon testleri ve bronkoskopi işlemlerinin COVID-19 Pandemi süresince uygulanması ile ilgili dokümanlar (**COVID-19 Pandemisi ve Bronkoskopi**, **COVID-19 Pandemisi ve Solunum Fonksiyon Testleri**) yayımlandı (11.05.2020). [Kaynak](#)
- TTD Mesleksi Akciğer Hastalıkları Çalışma Grubu tarafından hazırlanan **"COVID-19 Enfeksiyonu Sağlık Çalışanları Yönünden İşten Kaynaklanan Hastalıktır"** durum raporu yayımlandı (13.05.2020). [Kaynak](#)
- Türk Toraks Derneği Erken Kariyer Grubu tarafından hazırlanan **COVID-19 Makale Özetleri-III. Cildi** yayımlandı (15.05.2020). [Kaynak](#)
- Türk Toraks Derneği İstanbul Şubesi ve Mecor Görev Grubu'nun ortak olarak 06- 07 Haziran 2020 Cumartesi ve Pazar günü Webinar üzerinden "COVID-19 Araştırma Sorusu Geliştirme Kursu" düzenleyeceği duyuruldu (15.05.2020). [Kaynak](#)
- 19 Mayıs 2020 tarihinde saat 14.30 da TTD Pulmoner Rehabilitasyon ve Kronik Bakım çalışma grubu'nun katkısı ile "COVID-19 ve Pulmoner Rehabilitasyon" konu başlıklı webinar düzenleneceği duyuruldu (16.05.2020). [Kaynak](#)

Türk Klinik Mikrobiyoloji ve Enfeksiyon Hastalıkları Derneği (KLİMİK)

- Haftalık KLİMİK Bülteni'nin son sayısı 12 Mayıs 2020 tarihinde yayımlandı (12.05.2020). [Kaynak](#)
- Dernek tarafından 12 Haziran 2020 Cuma günü, 12.15-13.15 saatleri arasında **"Solid Organ Nakli ve COVID-19"** konulu web konferansı yapılacağı duyuruldu (14.04.2020). [Kaynak](#)

Aile Hekimleri Dernekleri Federasyonu (AHEF)

- AHEF, DSÖ'ye açık mektup yayımlayarak, COVID-19'un sağlık çalışanları için meslek hastalığı yönünden mutlaka kabul edilmesi gerektiği yönünde görüş bildirdi (12.05.2020). [Kaynak](#)
- AHEF tarafından, aile hekimliği çalışanlarının da filyasyon çalışmalarına katkıları ve pandemi dönemindeki çalışmaları nedeniyle İlçe Sağlık Müdürlüğü/Toplum Sağlığı Merkezlerinde görevli emsalleri kadar ek ödeme almaları gerektiği yönünde 08.05.2020 tarihinde Maliye Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı'na resmi başvuruda bulunulduğu açıklandı (13.05.2020). [Kaynak](#)
- AHEF, Aile hekimleri için, CİMER ve Bakanlıklara ek ödeme talebi amacıyla gönderilmek üzere dilekçe örneği yayımladı (13.05.2020). [Kaynak](#)
- AHEF'in dahil olduğu 1.Basamak Sağlık ve Emek Platformu tarafından yapılan Pandemi Dönemi Deklarasyonu, AHEF web sayfasında yayımlandı (15.05.2020). [Kaynak](#)

Türkiye Psikiyatri Derneği (TPD)

- TTB ve TPD tarafından yapılan “Sağlık Çalışanını Korumak, Toplumu Korumuş Olursun” adlı ortak basın açıklaması ile salgınla mücadelede temel amacın tüm toplumun sağlığı olduğu; fakat sağlıkçıların beden ve ruh sağlığı göz ardı edilerek bu amaca varılmasının söz konusu olamayacağı vurgulandı (13.05.2020). [Kaynak](#)
- Dernek tarafından, Psikiyatride Güncel Webinar Toplantıları kapsamında, “Kitleleşen Şiddet ve Toplumsal Travmalar Sonrası Ruhsal Müdahale” konulu programın 6 Haziran 2020 Cumartesi günü saat 16:00-19:00 arasında yapılacağı duyuruldu (14.05.2020). [Kaynak](#)

HASUDER’den Haberler

- “Günün Konusu” bölümünde Prof. Dr. Dilek Aslan geçtiğimiz hafta aşağıdaki içerikleri paylaştı;
  - Çiçek hastalığı yeryüzünden yaklaşık 40 yıl önce silindi. Şimdi mücadele COVID-19 için
  - Yaşlılar ve riskler
  - Anne ve çocuk sağlığına dolaylı zarar veren etkileri önlemek
  - Birleşmiş Milletler’den ruh sağlığının korunması üzerine öneriler
  - COVID-19 mücadelesinde ebeveynlere öneriler
  - Açlık pandemisi riski
  - Dünya Sağlık İstatistikleri (2020) içeriğinde ([Buradan ulaşabilirsiniz](#))
- TTB Uzmanlık Dernekleri Eşgüdüm Kurulu (UDEK) tarafından hazırlanan “Bilimsel araştırmalar geleceğe ışık tutar kısıtlanamaz!” başlıklı basın açıklamasına HASUDER olarak destek verdik (15.05.2020). [Kaynak](#)
- Dernek Başkanımız Prof. Dr. Pınar Okyay’ın “Sokrates, soru sorma ve COVID-19 bağışıklık sertifikaları” adlı yazısı T24’de yayımlandı. [Okumak için](#)
- Prof. Dr. Pınar Okyay DW habere verdiği demeçte “COVID-19’a yakalanan sağlık çalışanlarının hastalığının meslek hastalığı sayılması gerektiğini” bildirdi. [Okumak için](#)
- Dernek Yönetim Kurulu üyemiz Prof. Dr. Sarp Üner Yol Tv’de Gündem Korona’nın konuğu olduğu. [İzlemek için](#)
- Prof. Dr. Gül Ergör Habertürk TV’nin konuğu oldu. [İzlemek için](#)
- Prof. Dr. Ahmet Saltık Halk TV’nin konuğu oldu. [İzlemek için](#)
- Uzm. Dr. Ayşe Gülsen Teker’in gerçekleştirdiği Pandemi Günleri Sohbetleri’nin bu haftaki konuğu Dr. Hidayet Kasım oldu. [Okumak için](#)

Okuma Önerisi

COVID-19 pandemisinin düşük ve orta gelirli ülkelerde anne ve çocuk ölümleri üzerindeki dolaylı etkilerinin erken tahminleri: bir modelleme çalışması

Sağlık sistemlerinin olası bozulmasından ve gıdaya erişimin azalmasından kaynaklanan anne ve 5 yaş altı çocuk ölümlerinin tahmin edilmeye çalışıldığı bu çalışmada; müdahalelerin kapsamının azalması ve artan zayıflık (kavruk, wasted) yaygınlığı nedeniyle olan ek ölümleri tahmin etmek için Lives Saved Tool (LiST) kullanılmıştır. LiST ile 3 zaman diliminde 3 senaryo oluşturulmuştur. En iyi senaryo (%9.8-18.5 oranında müdahalelerin kapsamında azalma ve %10 oranında zayıflık artışı) 6 ayda 253.500 ek çocuk ölümü ve 12.200 ek anne ölümüyle sonuçlanmaktadır. En ciddi senaryo (%39.3-51.9 oranında müdahalelerin kapsamının azalması ve %50 oranında zayıflık artışı) 6 ayda 1.157.000 ek çocuk ölümü ve 56.700 ek anne ölümüyle sonuçlanmaktadır. Bu ek ölümler 118 ülkede, aylık 5 yaş altı çocuk ölümlerinde %9.8- 44.7 ve anne ölümlerinde %8.3- 38.6 artış anlamına gelmektedir. Üç senaryoda dört doğum müdahalesinin (uterotoniklerin, antibiyotiklerin ve antikonvülsanların parenteral uygulaması ve temiz doğum ortamları) kapsamının azalması, ek anne ölümlerinin yaklaşık %60’ını oluşturmaktadır. Zayıflık artışı, ek çocuk ölümlerinin %18-23’ünü, pnömoni ve neonatal sepsis için antibiyotik kapsamının ve diyare için oral rehidrasyon çözültisinin kapsamının birlikte azalması ek çocuk ölümlerinin yaklaşık %41’ini oluşturmaktadır.

Robertson, T. et al. Early estimates of the indirect effects of the COVID-19 pandemic on maternal and child mortality in low-income and middle-income countries: a modelling study. *Lancet Glob Health* 2020, May [https://doi.org/10.1016/S2214-109X\(20\)30229-1](https://doi.org/10.1016/S2214-109X(20)30229-1)

Altta yatan durumlara ve yaşa göre COVID-19 salgını ile ilişkili 1-yıllık fazla mortalitenin tahmin edilmesi: Popülasyon temelli bir kohort çalışması

Bu çalışmada, farklı COVID-19 insidans senaryoları altında 1 yıllık mortalitenin nasıl değiştiğini tahmin etmek için politika yapıcılara, araştırmacılara ve kamuoyuna yönelik basit bir model sunulmuştur. 1997 yılından bu yana sağlık kayıtları incelenerek COVID-19 salgını sırasında meydana gelen ölümler ile bazal ölümler karşılaştırılarak göreceli etki (rölatif risk (RR) şeklinde) hesaplanmıştır. Farklı enfeksiyon hızı senaryolarında RR'nin 1,5; 2,0 ve 3,0 olarak değişmesi durumundaki fazla ölümler (*excess mortality*), yaş grupları ve altta yatan durumlar için ayrı ayrı hesaplanmıştır. Ayrıca yayılımı durdurma stratejisi olarak tam baskılama (*full supression*); kısmi baskılama (*partial supression*), hafifletme (*mitigation*) ve hiçbir şey yapmama senaryoları da göz önünde bulundurularak her biri için ayrı ayrı hesaplama ve tahminler yapılmıştır. Ölüm tanımına hem enfeksiyon nedeniyle ölenler (doğrudan ölüm), hem de sağlık sisteminin, sosyal ve ekonomik durumun etkilenmesi nedeniyle ölenler (dolaylı ölümler) dâhil edilmiştir. Yüksek riskli popülasyonda 1 yıllık mortalitenin %4,46 (%95 CI 4,41-4,51) olduğu tahmin edilmiştir. Yapılan hesaplamalar sonucu Birleşik Krallık toplumunda tam baskılama senaryosunda fazla ölümün en az olduğu gösterilmiştir. Bu sonuçların, yüksek risk altında olanlara yönelik çeşitli önleyici müdahaleler geliştirilebilmesi için sürekli sıkı baskılama önlemlerine ihtiyaç olduğunu gösterdiği belirtilmiştir. Devletlerin pandeminin fazla ölümler üzerindeki doğrudan ve dolaylı etkilerini bir arada değerlendirmeleri gerektiği vurgulanmıştır.

Banerjee A. et al. Estimating excess 1-year mortality associated with the COVID-19 pandemic according to underlying conditions and age: a population-based cohort study. *The Lancet* 2020. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(20\)30854-0](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(20)30854-0)

Nembro, Lombardiya'da COVID-19'un sonuçlarını ölçmek için tüm nedenlere bağlı mortalitenin kullanımı: tanımlayıcı çalışma

Bu araştırma Mart ayı sonuna kadar İtalya'daki COVID-19 ile ilgili tüm ölümlerin %60'ının ve doğrulanmış vakalarının % 40'ının görüldüğü Lombardiya'da küçük bir şehir olan Nembro'da yapılmış ve bu şehirde COVID-19'un tüm nedenlere bağlı mortalite üzerindeki sonuçlarını doğru bir şekilde belirlemeyi, zaman içinde tüm nedenlere bağlı mortalitede görülen değişikliği açıklamayı amaçlamıştır. Resmi veriler kullanılarak 2015-2020 yılları arasındaki her yıl için 1 Ocak'tan 4 Nisan'a kadar olan tüm ölümlerin mutlak sayısı hakkında bilgiler elde edilmiştir. Yapılan analizden edilen sonuçlar, 2020 yılında Şubat, Mart ve Nisan aylarında tüm nedenlere bağlı mortalite her 1000 kişi için sırasıyla aylık 15.3, 155.7 ve 23.5 ölüm olarak raporlanmıştır. Veriler 2020'de ölüm sayısının 23 Şubat haftasında hızla artmaya başladığını, 8 Mart haftasında zirve yaptığını ve ardından 4 Nisan'a kadar gerilediğini göstermiştir. Ocak 2012 ile Şubat 2020 arasında tüm nedenlere bağlı mortalitenin her 1000 kişi için aylık 10 civarında dalgalanmakta olduğu, maksimum 21.5 olduğu görülmüş. 2020'de mortalitede gözlenen bu artışın, özellikle erkekler olmak üzere yaşlı insanlar (≥65 yaş) arasındaki ölüm sayısından kaynaklandığı belirtilmiştir. Araştırmada COVID-19 pandemisi nedeniyle tüm ölüm nedenlerinin önemli ölçüde arttığı, ancak bu artışın doğrulanmış COVID-19 ölümleri hakkında resmi olarak bildirilen istatistiklerle tamamen uyum göstermediği, hastalıktan kaynaklanan gerçek ölüm sayısının önemli ölçüde düşük tahmin edildiği belirtilmiştir. Bu tutarsızlıkta, COVID-19'dan ölen birçok kişinin muhtemelen hiç test edilmemiş olmasının, kayıtlara doğrulanmış COVID-19'dan ölümlerin işlenmesinin rolü olabileceği belirtilmiştir. Ayrıca COVID-19'a sahip olmamasına rağmen diğer ciddi hastalıklara sahip olanların sağlık

hizmetlerinden yararlanamamasının da bu dönemdeki ölüm sayılarının artışında rol oynamış olabileceği düşünülmüştür.

Piccininni M. et al. Use of all cause mortality to quantify the consequences of covid-19 in Nembro, Lombardy: descriptive study. BMJ 2020; 369: m1835. doi: <https://doi.org/10.1136/bmj.m1835>

---

*Bu metin HASUDER adına Prof. Dr. Nazım Ercüment Beyhun, Doç. Dr. Lütfi Saltuk Demir, Dr. Öğretim Üyesi Melike Yavuz, Uzm. Dr. Musa Şahin, Uzm. Dr. Ahmet Naci Emecen, Arş. Gör. Dr. Tülin Çoban, Arş. Gör. Dr. Tuğçe Dartılmak, Arş. Gör. Dr. İrem Dilaver, Arş. Gör. Dr. Aslı Ata Teneler, Arş. Gör. Dr. Güzin Özbey ve Arş. Gör. Dr. Atalay Aktuna tarafından hazırlanmıştır.